



# Sportfiskarnas åtgärdsarbete på Öland

Ölands Vattenråds seminarium "Fisken och fisket i Östersjön" 23 januari 2024  
Tobias Berger, projektledare Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund  
[tobias.berger@sportfiskarna.se](mailto:tobias.berger@sportfiskarna.se)



# Om förbundet

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Demokratiskt uppbyggd ideell organisation

Organiserar fler än 65 000 medlemmar

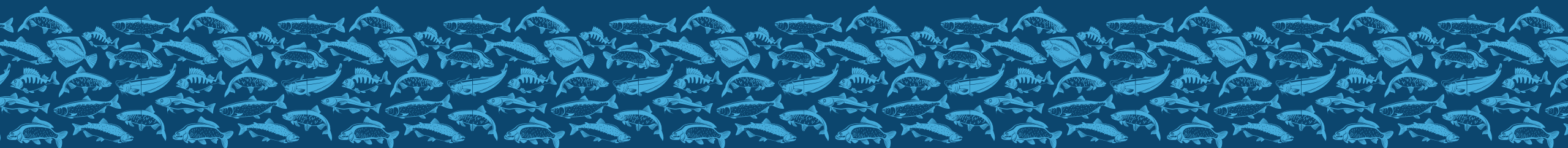
Mer än 400 ideella föreningar anslutna till förbundet

Drygt 70 medarbetare på heltid, varav hälften arbetar med vatten-/fiskevård

Omfattande barn- och ungdomsverksamhet

Omfattande vattenvårdsarbete nationellt

Vattenmiljö och fiskevård i centrum för all verksamhet



# Sportfiskarnas rovfiskprojekt

- Omfattande fiskevårdsarbete längs ostkusten
- Förbättra bestånden av rovfiskar, främst gädda och abborre – viktig strukturerande roll i kustekosystemet, minskat kraftigt sedan 90-talet
- Bidra till en friskare kustmiljö och en rik biologisk mångfald
- Fiskevårdsåtgärder som prioriteras är framförallt att åtgärda vandringshinder samt att anlägga, återskapa och restaurera våtmarksmiljöer längs kustmynnande vattendrag







# Varför våtmarker?

- **Otroligt viktiga lekmiljöer för kustgäddan**- det är i områden med våtmarker och kustmynnande vattendrag vi finner gäddan längs kusten idag. Borta längs långa kuststräckor och kustbeståndet som tidigare dominerat Östersjöns vikar nu på väg att försvinna - påverkar hela ekosystemet
- Våtmarker har genom dikning i hög grad försvunnit från landskapet, inte minst på Öland (främst första halvan av 1900-talet, omkring 90 % borta eller kraftigt störda)
- ➔ Sänkta grundvattennivåer (torka, sinande brunnar), översvämningar, övergödning, förlust av livsmiljöer osv
- Genom att få tillbaka våtmarker och dess funktioner har vi många vinster- både för människan/samhället, naturen och miljön
- **Tillgång på vatten och god vattenkvalitet en ödesfråga (dricksvatten, odling, Östersjöns status)!**



Sportfiskarna

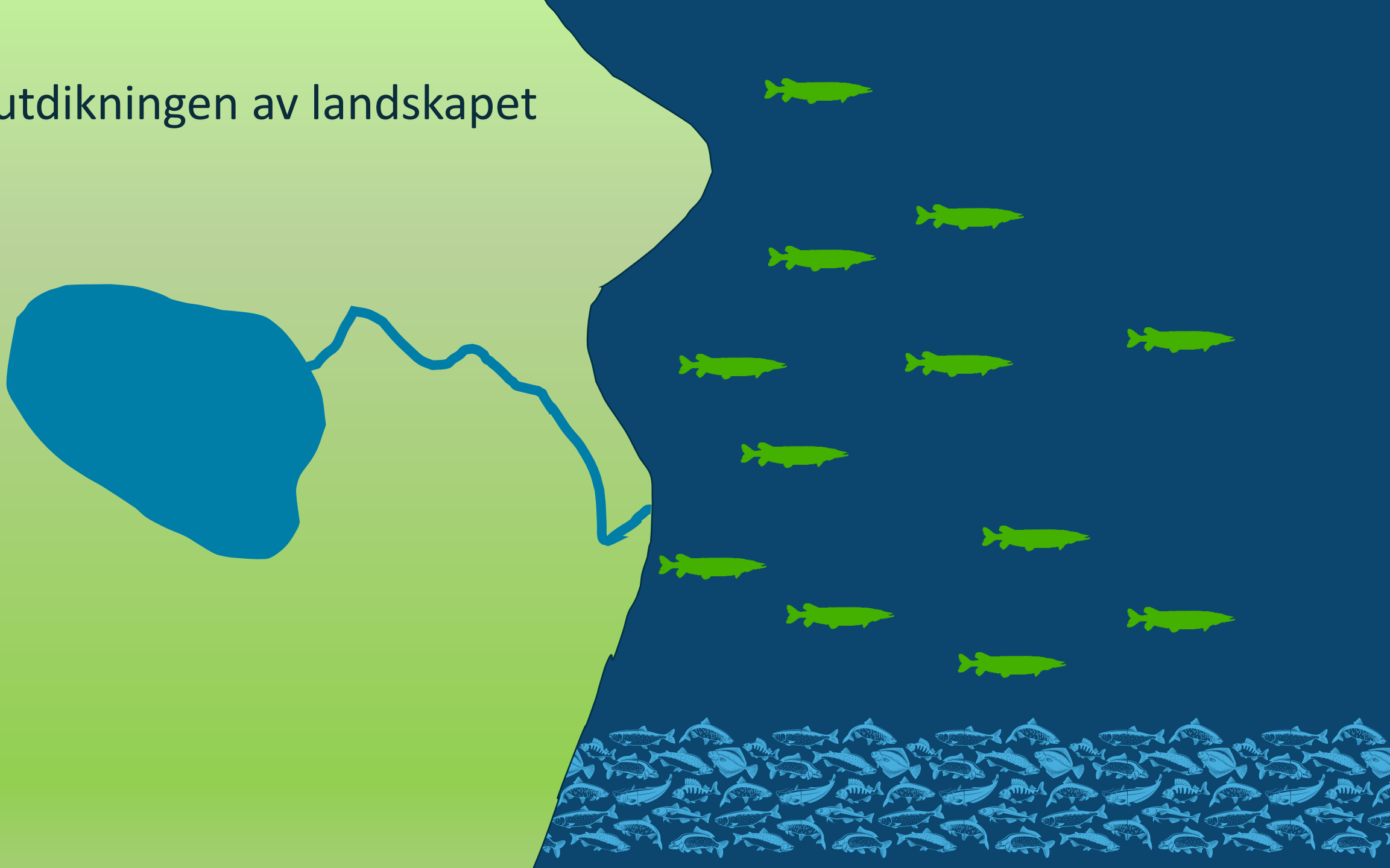




Men om våtmarkerna försvann för 80-100 år sedan och rovfiskbestånden gått tillbaka kraftigt först sedan 1990-talet- hur hänger det ihop?

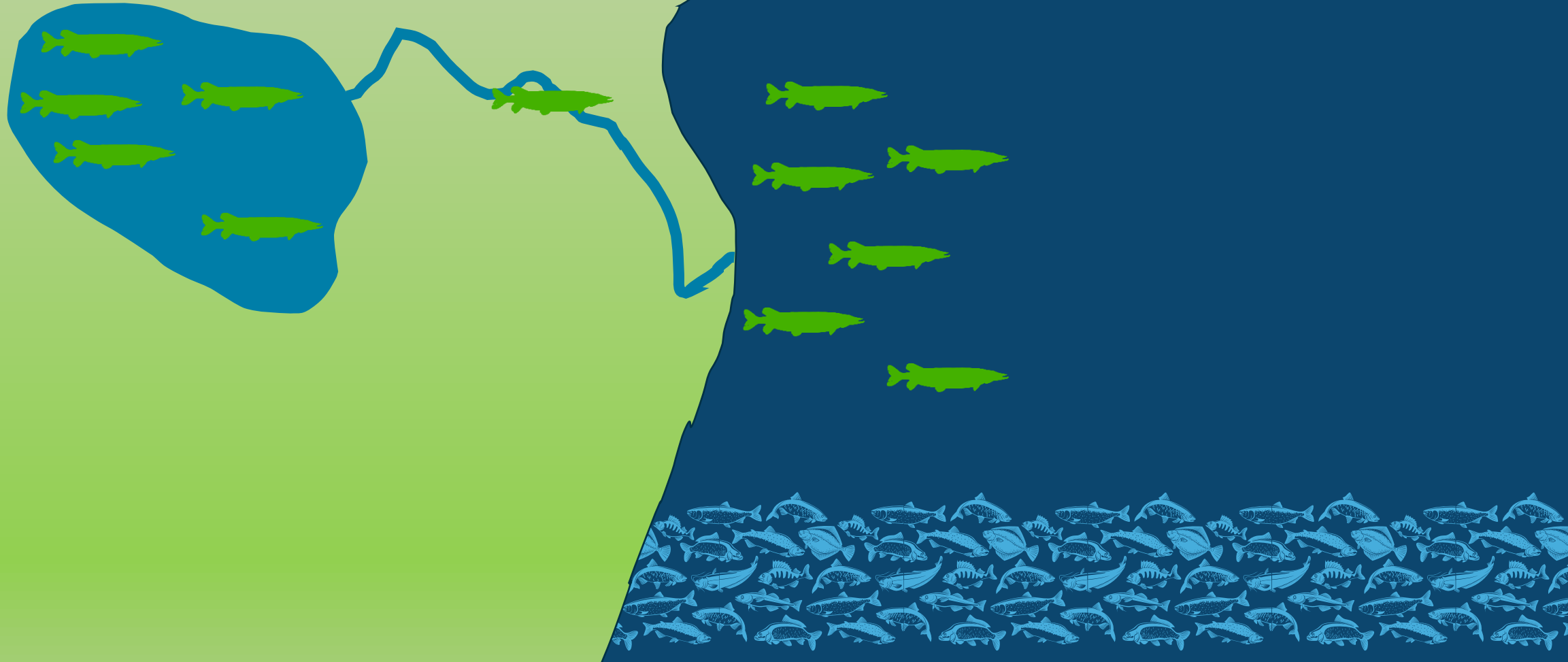


Före utdikningen av landskapet

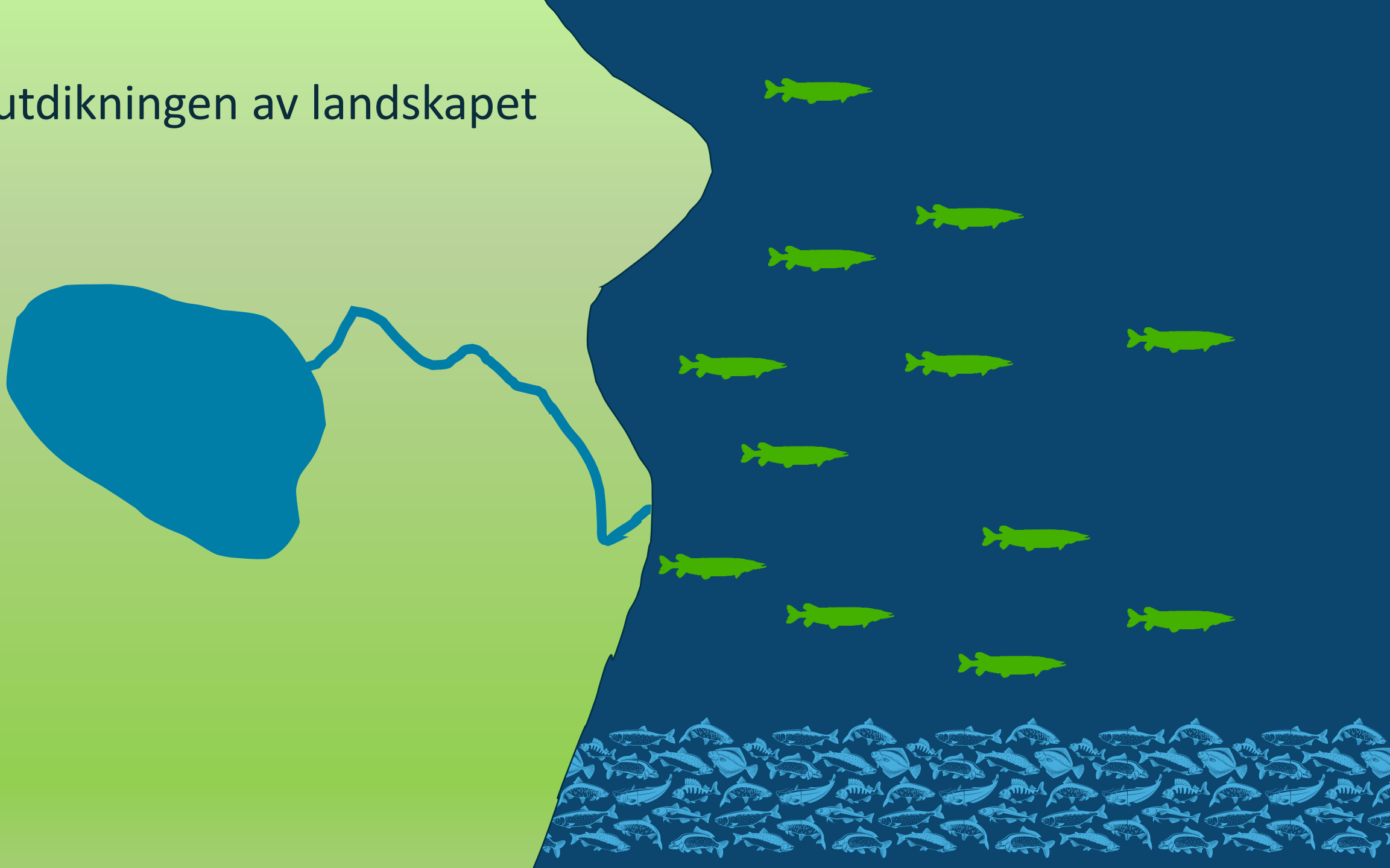




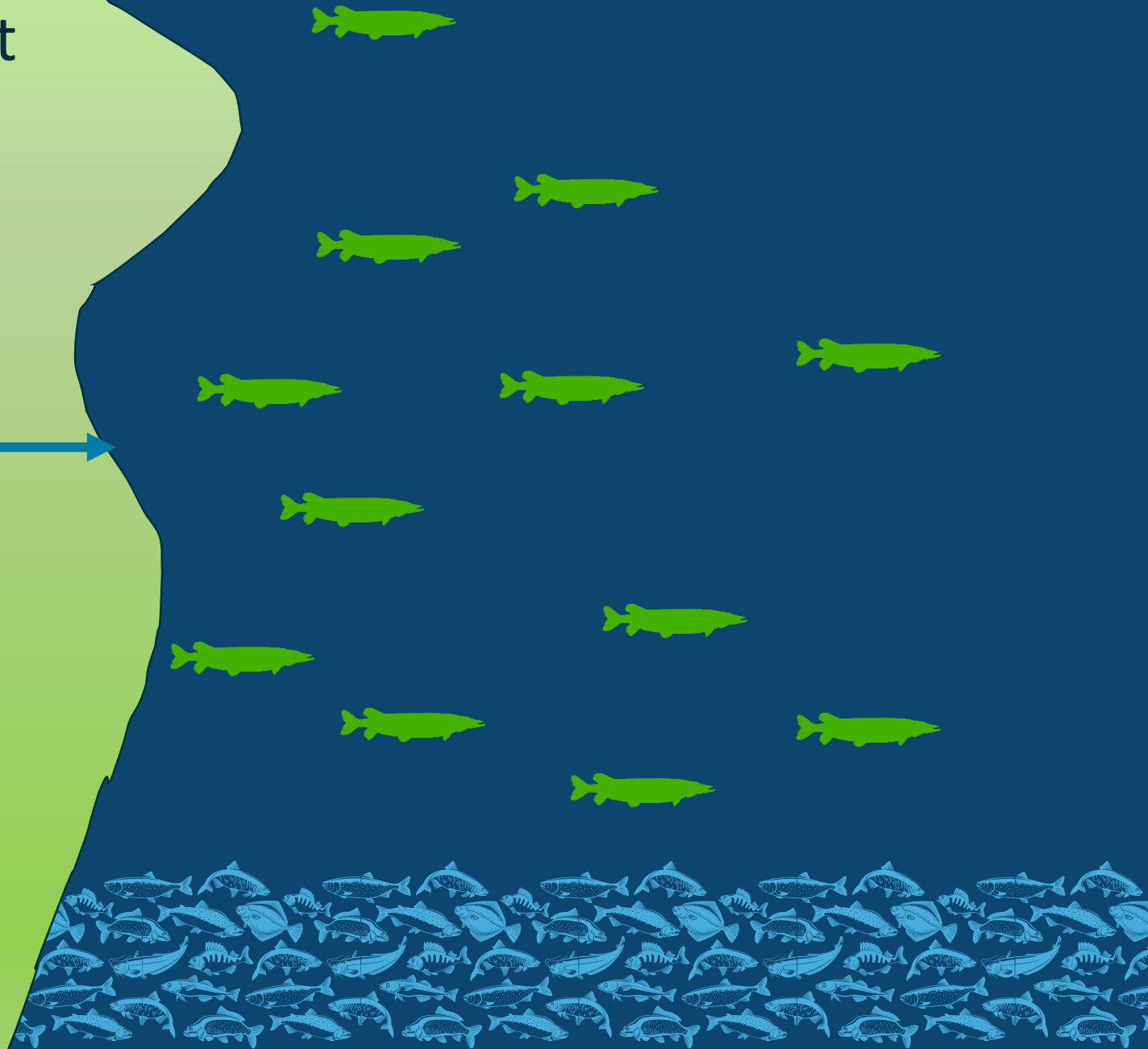
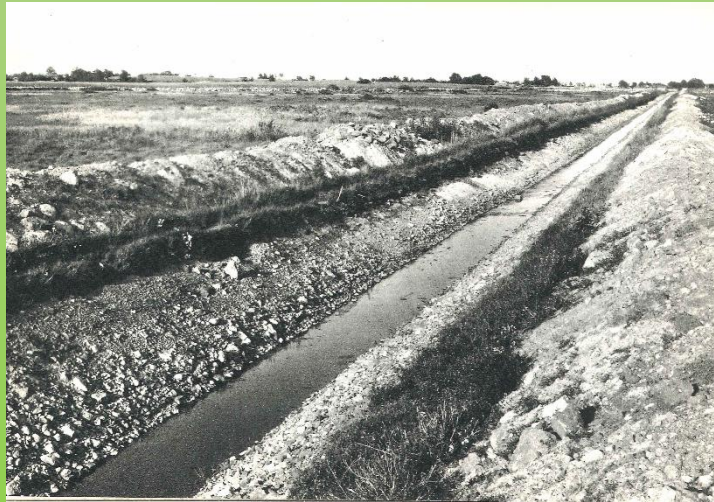
## Före utdikningen av landskapet



# Före utdikningen av landskapet

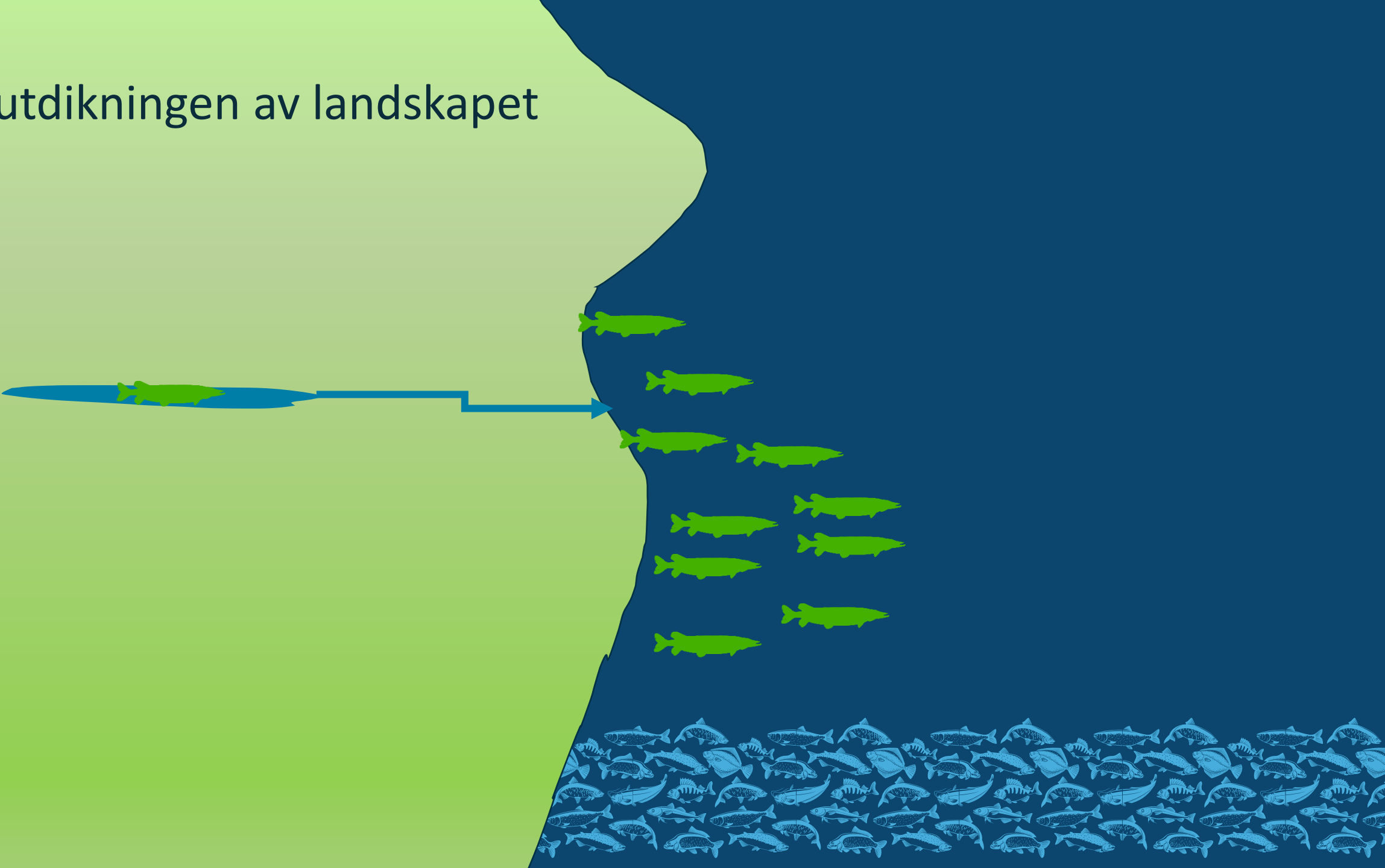


Efter utdikningen av landskapet

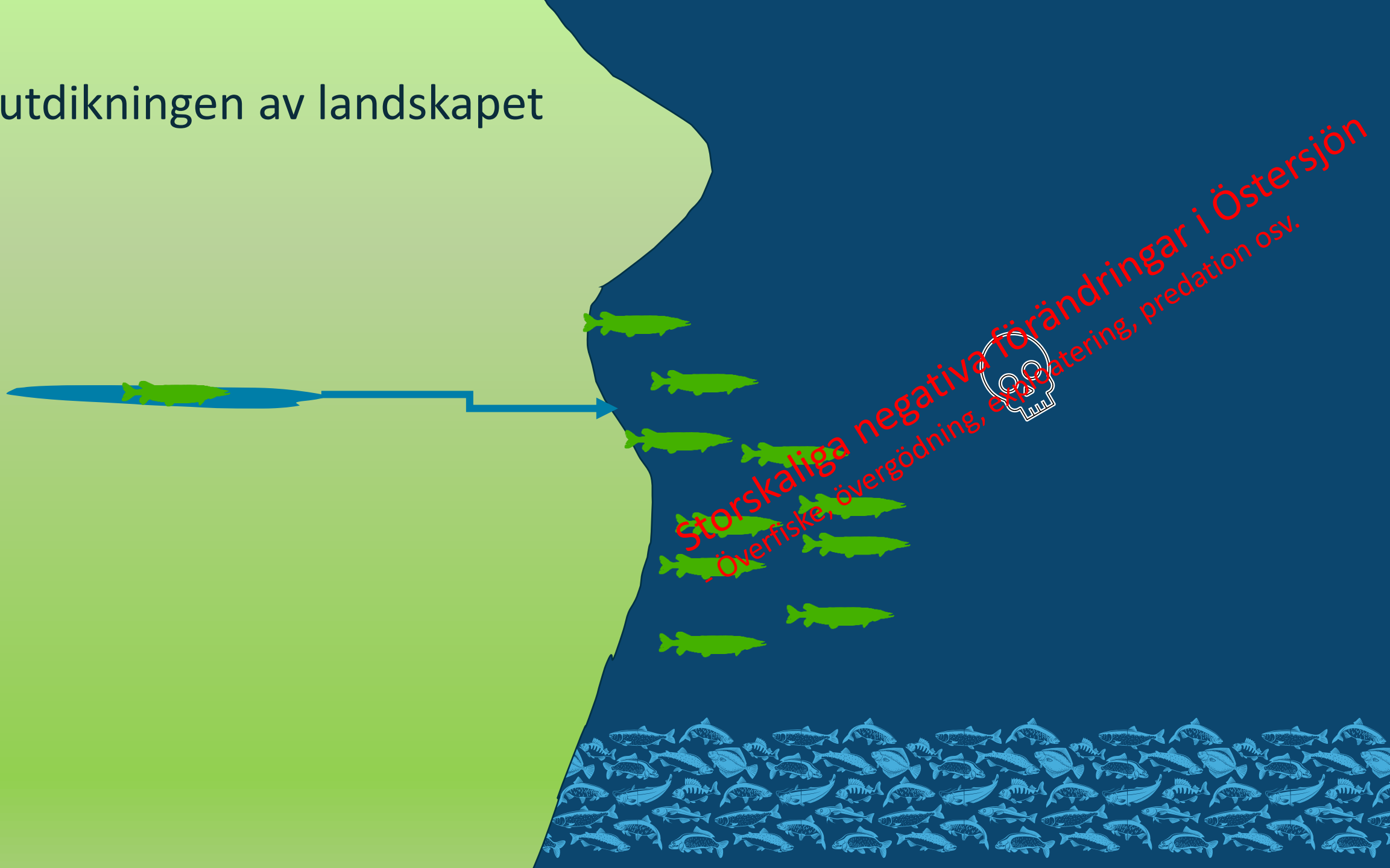




Efter utdikningen av landskapet



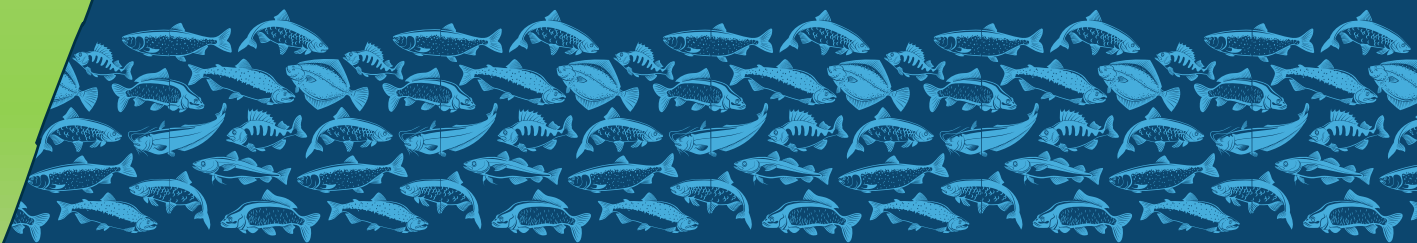
Efter utdikningen av landskapet



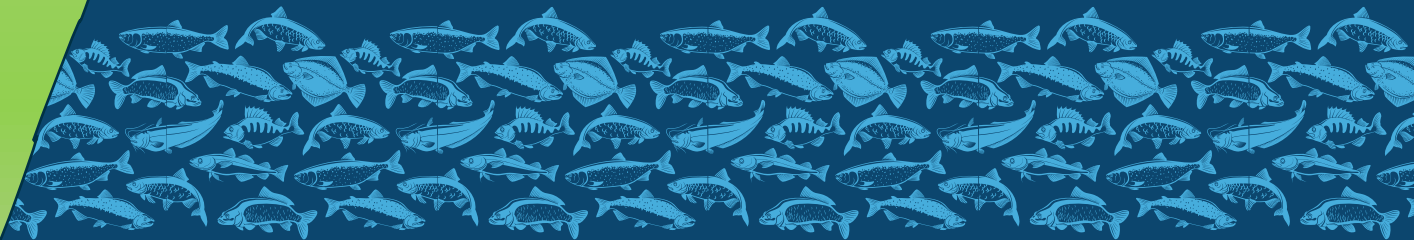
Efter utdikningen av landskapet



Storskaliga negativa förändringar i Östersjön  
- Överfiske, övergödning, eutrofiering, predation osv.

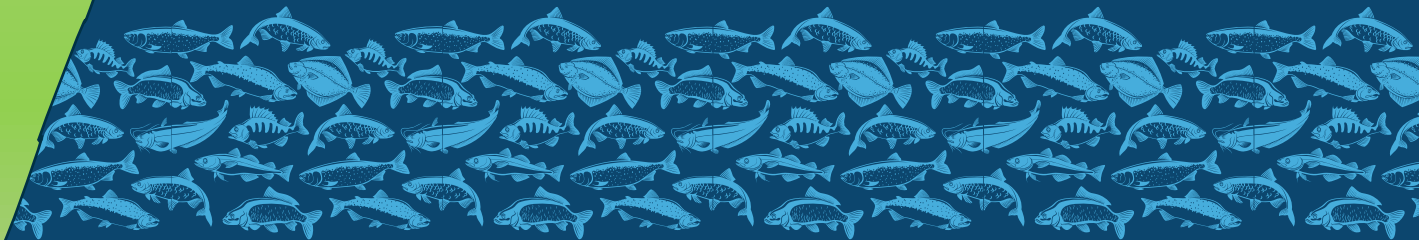
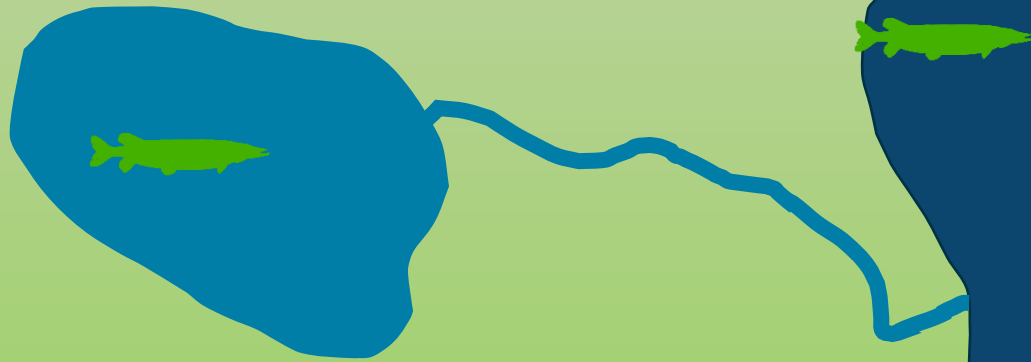


Efter utdikningen av landskapet





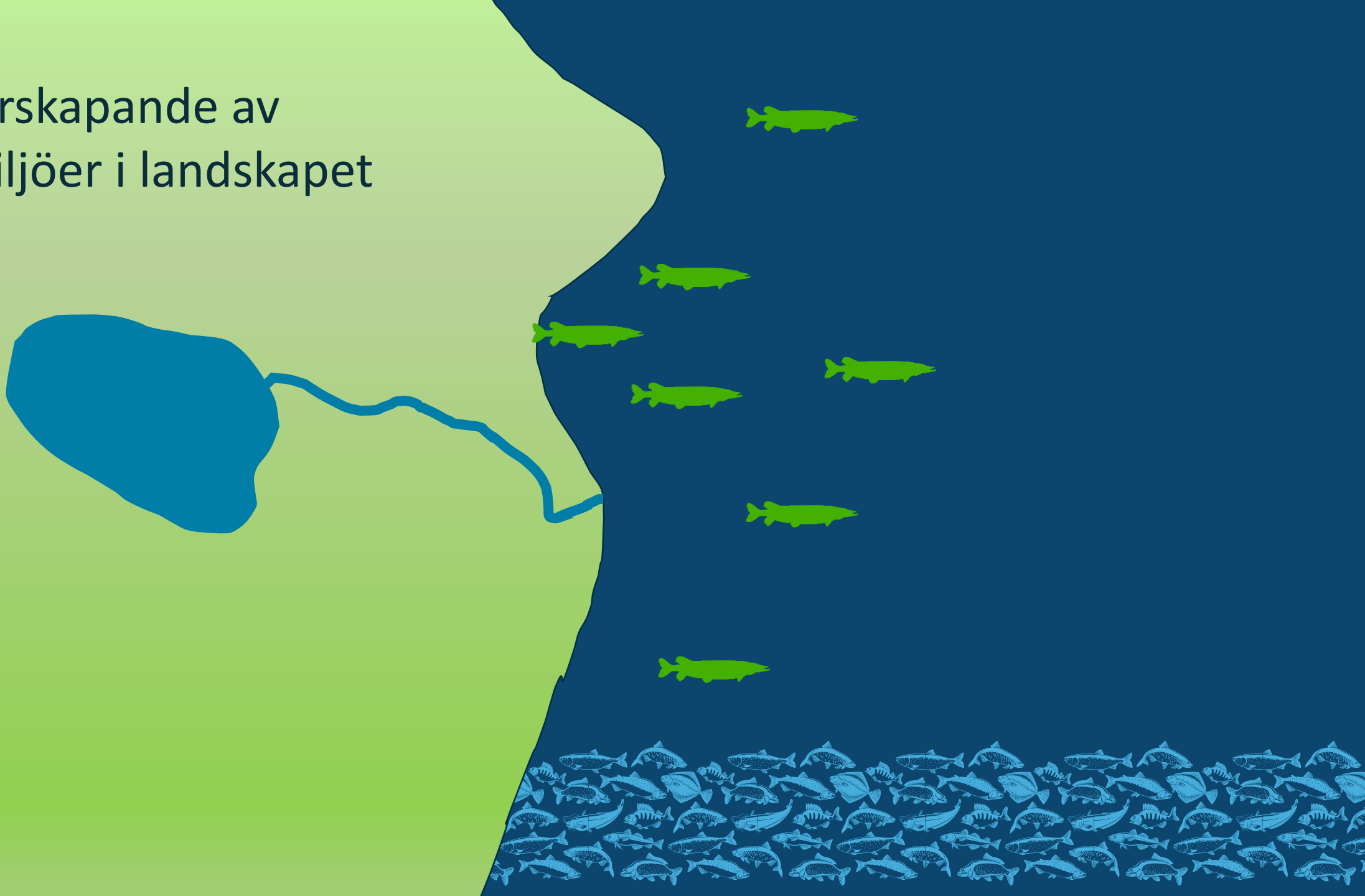
Efter återskapande av  
vattenmiljöer i landskapet



Efter återskapande av  
vattenmiljöer i landskapet



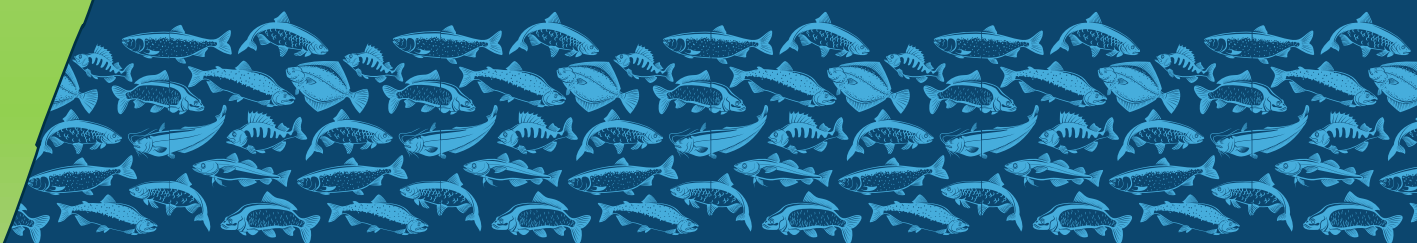
Efter återskapande av  
vattenmiljöer i landskapet



# Efter återskapande av vattenmiljöer i landskapet



Viktigt verktyg som GÅR att genomföra *lokalt* och *nu*,  
i väntan på t ex bättre fiskeriförvaltning i Östersjön.



# Arbetet på Öland

- Projektfinansierat- beroende av externa medel
- I nära samarbete med markägare hitta platser där vi kan anlägga eller få tillbaka våtmarksmiljöer
- Flerårsprocess: Identifiera objekt, förankringsarbete/samråd med berörda, projektera, söka medel, söka tillstånd, upphandla entreprenörer, genomföra faktisk åtgärd, utvärdering/uppföljning, information och tillgängliggörande
- (Främjande, uppdragsverksamhet osv)







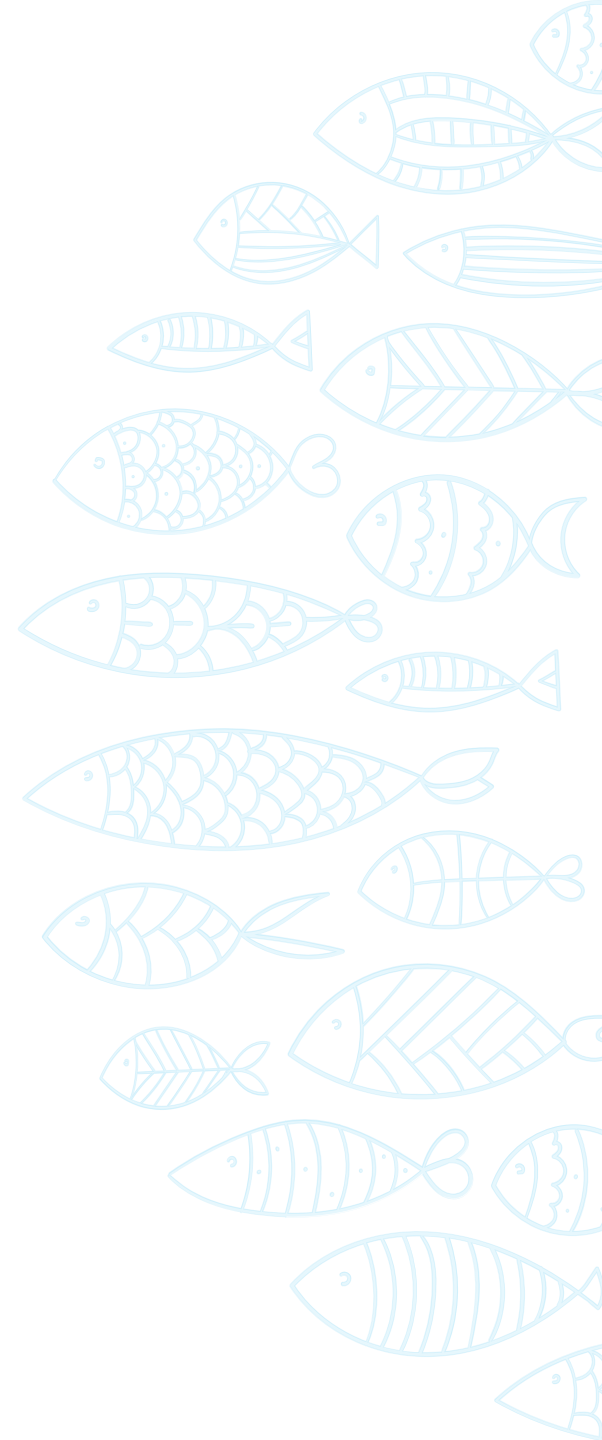
Länsstyrelsen  
Kalmar län



Borgholms  
kommun



Sportfiskarna





Länsstyrelsen  
Kalmar län



Borgholms  
kommun



SportFiskarna

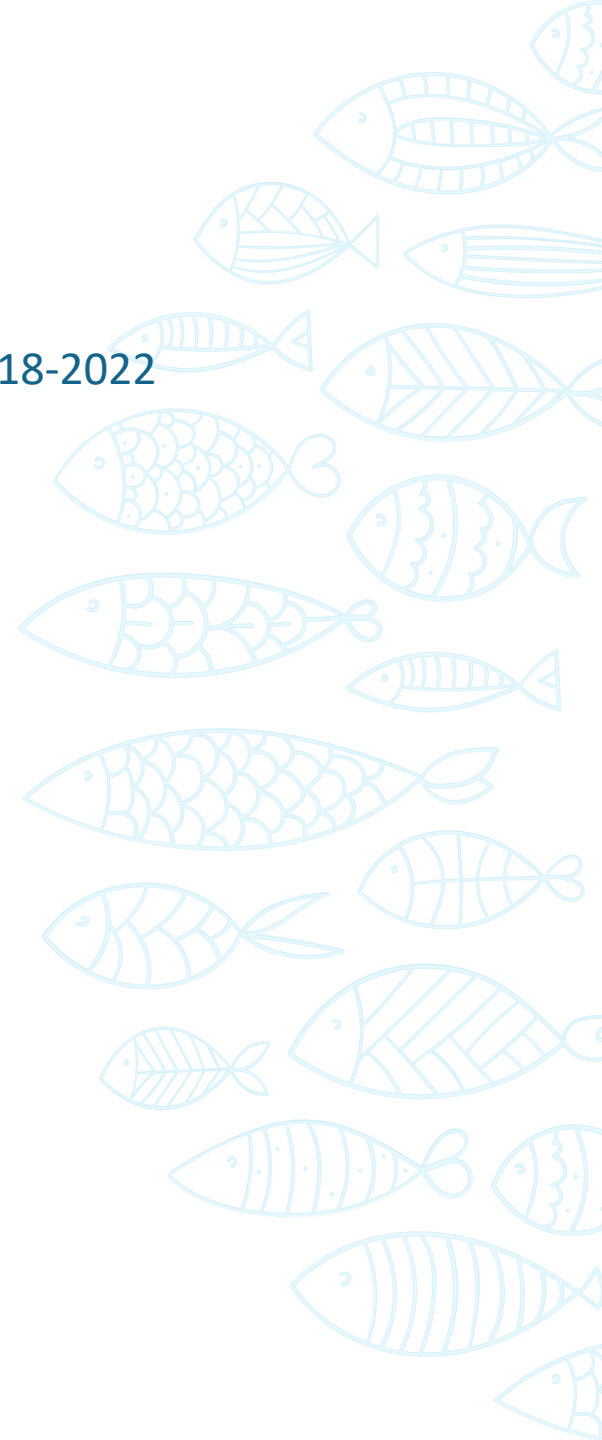


BirdLife  
SVERIGE



# Ölandsvatten

2018-2022





Länsstyrelsen  
Kalmar län



Borgholms  
kommun



SportFiskarna



# Ölandsvatten

2018-2022



BirdLife  
SVERIGE



# Ölandsvatten<sup>2.0</sup>

2022-2025



BirdLife  
SVERIGE

RWE

































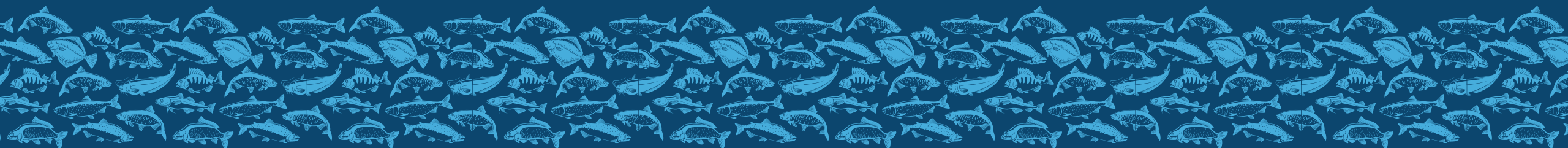
# Status idag

- Katastrof för gäddan i kustmiljön – borta från långa kuststräckor redan när vårt arbete på ön påbörjades. Inga eller endast strögäddor vandrar upp i vattendragen för lek.
- Samma utveckling i Blekinge, Stockholms skärgård, Östergötland, på Gotland osv
- Små, isolerade och minskande populationer
- Arbetet fortgår med att genomföra åtgärder – vattenfrågan fortfarande kritisk för Öland ur många perspektiv
- Våtmarkerna minskar näringsläckaget (men tar emot mycket näring) och bebos snabbt efter åtgärd av diverse våtmarksfåglar
- Vid sidan av arbetet med att göra Öland rikare på våtmarker planeras nu även återetableringsförsök av gädda i samverkan med Linnéuniversitetet och Länsstyrelsen – fortsättning följer...





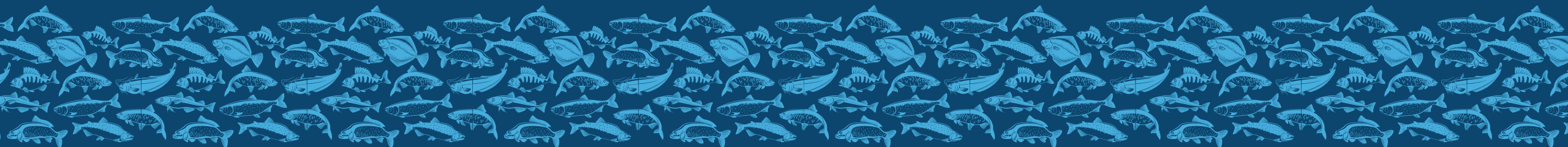
Tack!







|                           |            | Totalfosfor |       | Fosfatfosfor |       | Totalkväve |       | Nitrat+Nitritkväve |        | Ammoniumkväve |       |
|---------------------------|------------|-------------|-------|--------------|-------|------------|-------|--------------------|--------|---------------|-------|
|                           |            | µg/l        |       | µg/l         |       | µg/l       |       | µg/l               |        | µg/l          |       |
| Lokal                     | Datum      | Avskilj. %  |       | Avskilj. %   |       | Avskilj. % |       | Avskilj. %         |        | Avskilj. %    |       |
| Brokhål uppströms         | 2022-03-11 | 150         |       | 110          |       | 4700       |       | 820                |        | 72            |       |
| Brokhål nedströms         | 2022-03-11 | 99          | -34,0 | 65           | -40,9 | 4300       | -8,5  | 760                | -7,3   | 24            | -66,7 |
| Brokhål uppströms         | 2022-04-12 | 150         |       | 110          |       | 3900       |       | 2300               |        | 75            |       |
| Brokhål nedströms         | 2022-04-12 | 86          | -42,7 | 48           | -56,4 | 3100       | -20,5 | 1300               | -43,5  | 22            | -70,7 |
| Brokhål uppströms         | 2022-05-11 | 160         |       | 71           |       | 2600       |       | 650                |        | 21            |       |
| Brokhål nedströms         | 2022-05-11 | 120         | -25,0 | 25           | -64,8 | 2300       | -11,5 | 200                | -69,2  | 22            | 4,8   |
| Wikegård uppströms        | 2022-03-11 | 100         |       | 2,5          |       | 4900       |       | 3300               |        | 49            |       |
| Wikegård nedströms        | 2022-03-11 | 62          | -38,0 | 2,5          | 0     | 4700       | -4,1  | 2900               | -12,1  | 39            | -20,4 |
| Wikegård uppströms        | 2022-04-12 | 130         |       | 21           |       | 2500       |       | 12                 |        | 29            |       |
| Wikegård nedströms        | 2022-04-12 | 100         | -23,1 | 17           | -19,0 | 2500       | 0     | 6,7                | -44,2  | 20            | -31,0 |
| Hyllekärr uppströms       | 2022-03-11 | 120         |       | 74           |       | 3500       |       | 910                |        | 67            |       |
| Hyllekärr nedströms       | 2022-03-11 | 60          | -50,0 | 28           | -62,2 | 2700       | -22,9 | 760                | -16,5  | 20            | -70,1 |
| Hyllekärr uppströms       | 2022-04-12 | 130         |       | 91           |       | 2900       |       | 1000               |        | 56            |       |
| Hyllekärr nedströms       | 2022-04-12 | 65          | -50,0 | 21           | -76,9 | 2200       | -24,1 | 330                | -67,0  | 29            | -48,2 |
| Hyllekärr uppströms       | 2022-05-11 | 140         |       | 89           |       | 2500       |       | 550                |        | 49            |       |
| Hyllekärr nedströms       | 2022-05-11 | 260         | 85,7  | 190          | 113   | 2300       | -8,0  | 20                 | -96,4  | 29            | -40,8 |
| Arbelunda uppströms       | 2022-03-11 | 160         |       | 150          |       | 16000      |       | 14000              |        | 30            |       |
| Arbelunda nedströms       | 2022-03-11 | 32          | -80,0 | 2,5          | -98,3 | 1800       | -88,8 | 50                 | -99,6  | 21            | -30,0 |
| Arbelunda uppströms       | 2022-04-12 | 150         |       | 130          |       | 14000      |       | 12000              |        | 38            |       |
| Arbelunda nedströms       | 2022-04-12 | 55          | -63,3 | 1,5          | -98,8 | 2400       | -82,9 | 4,8                | -99,96 | 28            | -26,3 |
| Rosenforsbäcken uppströms | 2022-03-11 | 26          |       | 13           |       | 6900       |       | 6100               |        | 24            |       |
| Rosenforsbäcken nedströms | 2022-03-11 | 19          | -26,9 | 2,5          | -80,8 | 6200       | -10,1 | 5400               | -11,5  | 14            | -41,7 |
| Rosenforsbäcken uppströms | 2022-04-12 | 23          |       | 10           |       | 6100       |       | 5300               |        | 19            |       |
| Rosenforsbäcken nedströms | 2022-04-12 | 25          | 8,7   | 3,9          | -61,0 | 5000       | -18,0 | 4400               | -17,0  | 22            | 15,8  |
| Rosenforsbäcken uppströms | 2022-05-11 | 20          |       | 3,3          |       | 3400       |       | 2700               |        | 3,1           |       |
| Rosenforsbäcken nedströms | 2022-05-11 | 16          | -20,0 | 1,6          | -51,5 | 2700       | -20,6 | 1700               | -37,0  | 13            | 319   |





|                     | 2018  |         |    |                | 2019  |         |    |                | 2020  |         |    |                | 2021  |         |    |                | 2022            |         |    |        |   |   |   |
|---------------------|-------|---------|----|----------------|-------|---------|----|----------------|-------|---------|----|----------------|-------|---------|----|----------------|-----------------|---------|----|--------|---|---|---|
| Lokal               | Gädda | Abborre | Id | Övrigt         | Gädda | Abborre | Id | Övrigt         | Gädda | Abborre | Id | Övrigt         | Gädda | Abborre | Id | Övrigt         | Gädda           | Abborre | Id | Övrigt |   |   |   |
| Älgmadenkanalen     |       |         |    |                | 0     | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                |       |         |    |                |                 |         |    |        |   |   |   |
| Lagun, Grankullavik |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                | 0     | 0       | 0  | 0              |                 |         |    |        |   |   |   |
| Brokhål             | 0     | 0       | 0  | 5 <sup>a</sup> | 0     | 0       | 0  | 0              | 0     | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                |                 |         |    |        |   |   |   |
| Högby hamn          |       |         |    |                |       |         |    |                | 0     | 0       | 0  | 1 <sup>b</sup> |       |         |    |                |                 |         |    |        |   |   |   |
| Bläsingekanalen     |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                | 0     | 0       | 0  | 1 <sup>c</sup> |                 |         |    |        |   |   |   |
| Källahamn           | 4     | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                |       |         |    |                | 3     | 0       | 0  | 0              |                 |         |    |        |   |   |   |
| Wikegård            | 0     | 0       | 0  | 0              | 0     | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                |       |         |    |                |                 |         |    |        |   |   |   |
| Frönäskanalen       |       |         |    |                | 7     | 3       | 0  | 1 <sup>a</sup> | 7     | 2       | 2  | 0              | 2     | 4       | 6  | 0              | 5               | 0       | 0  | 1      |   |   |   |
| Hyllekärr           | 10    | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                | 3     | 5       | 0  | 0              | 0     | 0       | 0  | 0              | x <sup>d</sup>  |         |    |        |   |   |   |
| Alerviken           | 0     | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                |                 |         |    |        |   |   |   |
| Petgårdekanalen     |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                | 59 <sup>e</sup> |         |    |        | 0 | 0 | 0 |
| Arbelunda mar       | 1     | 0       | 0  | 0              |       |         |    |                |       |         |    |                | 6     | 0       | 0  | 0              |                 |         |    |        | 0 | 0 | 0 |
| Sundet              |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                | 27    | 0       | 0  | 0              |                 |         |    |        |   |   |   |
| Egbykanalen         |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                | 5               | 0       | 0  | 0      |   |   |   |
| Haglevik            |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                |                 |         |    |        |   |   |   |
| Rosenforsbäcken     |       |         |    |                |       |         |    |                |       |         |    |                | 0     | 0       | 0  | 3 <sup>c</sup> |                 |         |    |        |   |   |   |
| Totalt              | 15    | 0       | 0  | 5              | 7     | 3       | 0  | 1              | 45    | 7       | 2  | 2              | 10    | 4       | 6  | 3              | 64              | 0       | 0  | 1      |   |   |   |

